

Πρόεδρος της Στρατιωτικής Επιτροπής της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Στρατηγός Μιχαήλ Κωσταράκος

"Η θεμελίωση μιας πραγματικής Ευρωπαϊκής Άμυνας"

Βρυξέλλες, 15 Δεκεμβρίου 2017

Η παρουσίαση τον Ιούνιο 2016 της Συνολικής Στρατηγικής για την Εξωτερική Πολιτική και την Πολιτική Ασφαλείας της Ευρωπαϊκής Ένωσης (**Global Strategy on European Union Foreign and Security Policy-EUGS**) από την Ύπατη Εκπρόσωπο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κα Μογκερίνι, έδωσε το έναυσμα σε μία άνευ ιστορικού προηγούμενου προσπάθεια θεμελίωσης μίας Ευρωπαϊκής Άμυνας. Μίας Ευρωπαϊκής Άμυνας η οποία θα απαντούσε στις προκλήσεις των καιρών και που θα ανταποκρινόταν στο πιεστικό αίτημα των ευρωπαϊκών λαών για αποκατάσταση του αισθήματος ασφάλειας το οποίο είχε τρωθεί από τα αλληπάλληλα τρομοκρατικά χτυπήματα στο κέντρο της Ευρώπης.

Η Συνολική Στρατηγική έθετε τρεις προτεραιότητες για την Ευρωπαϊκή Ένωση:

- Την ανταπόκριση σε εξωτερικές κρίσεις και συγκρούσεις,
- Την δημιουργία ικανοτήτων των εταίρων, και
- Την προστασία της Ένωσης και των πολιτών της.

Η αναθεωρητική συμπεριφορά της Ρωσίας, εκπεφραζόμενη τόσο κινητικά όσο και με "άυλες" επεμβάσεις στα εσωτερικά ζητήματα άλλων χωρών (παράνομη προσάρτηση Κριμαίας, υποστήριξη αυτονομιστών στην Ανατολική Ουκρανία, κυβερνοεπιθέσεις, καταγγεληθείσα προσπάθεια επηρεασμού αποτελεσμάτων σε εκλογικές αναμετρήσεις σε ΗΠΑ και Γαλλία) συνέβαλε στην ομόφωνη υποστήριξη στο εσωτερικό της Ένωσης της τρίτης προτεραιότητας που έθετε η Στρατηγική. Αντιθέτως, και παρά τη σχετική αρθρογραφία, η στάση και η ρητορική της παρούσας αμερικανικής διακυβέρνησης δεν έπαιξαν κάποιο ρόλο στην λήψη αυτής της απόφασης, καθώς η αμερικανική παρότρυνση προς την Ευρώπη να αναλάβει μεγαλύτερο

μερίδιο του βάρους της άμυνας της, αν και υπό διπλωματικότερους όρους, προϋπήρχε.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 15^{ης} Δεκεμβρίου 2016, υιοθέτησε τα Συμπεράσματα του Συμβουλίου του Νοεμβρίου του ίδιου έτους, αναφορικά με το Επίπεδο Φιλοδοξίας (Level of Ambition-LoA) που προτεινόταν στο Εφαρμοστικό Σχέδιο της Συνολικής Στρατηγικής στους τομείς της Ασφάλειας και της Άμυνας (**Implementation Plan on Security and Defence-SDIP**). Για την ικανοποίηση του Επιπέδου Φιλοδοξίας, ένας αριθμός δράσεων που εμπεριέχονταν στο Σχέδιο αναλήφθηκαν αμέσως. Οι κυριότερες από τις δράσεις αυτές ήταν:

- Η θεσμοθέτηση της Μόνιμης Διαρθρωμένης Συνεργασίας (**Permanent Structured Cooperation-PESCO**),
- Η τακτική διενέργεια Συντονισμένης Ετήσιας Επανεξέτασης στον τομέα της Άμυνας (**Coordinated Annual Review on Defence-CARD**),
- Η δημιουργία μίας στρατιωτικής δυνατότητας για το σχεδιασμό και την εκτέλεση επιχειρήσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (**Military Planning and Conduct Capability-MPCC**).

Στο ίδιο κείμενο, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο σημείωνε την πρόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αναφορικά με τη δημιουργία ενός Ευρωπαϊκού Ταμείου Άμυνας (**European Defence Fund-EDF**) με σκοπό τη χρηματοδότηση της ανάπτυξης αμυντικών δυνατοτήτων.

Μέσα σε ένα χρόνο από τότε, η πρόοδος που σημειώθηκε στα ανωτέρω είναι θεαματική, ενώ και οι προοπτικές διατήρησης της επιτευχθείσας ορμής είναι θετικές. Συνοπτικά, η τρέχουσα κατάσταση δύναται να συνοψισθεί όπως παρακάτω:

- **Μόνιμη Διαρθρωμένη Συνεργασία**
  - Η Μόνιμη Διαρθρωμένη Συνεργασία προβλέπεται από το άρθρο 42.6 της Συνθήκης της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Treaty on the European Union-TEU). Αυτό το μόνιμο πλαίσιο αμυντικής συνεργασίας παρέχει τη δυνατότητα σε όσα κράτη μέλη έχουν τη βούληση και

την ικανότητα να αναπτύξουν από κοινού αμυντικές δυνατότητες, να επενδύσουν σε κοινά έργα και να ενισχύσουν την επιχειρησιακή ετοιμότητα και τη συμβολή των ενόπλων δυνάμεών τους.

- Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της 14^{ης} Δεκεμβρίου 2017 υιοθέτησε την πρόταση του Συμβουλίου Εξωτερικών Υποθέσεων (Foreign Affairs Council) το οποίο 4 ημέρες νωρίτερα αποφάσισε τη θεσμοθέτηση Μόνιμης Διαρθρωμένης Συνεργασίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι η κοινή επιστολή γνωστοποίησης της πρόθεσης 23 (αρχικά) κρατών-μελών να συμμετάσχουν σε αυτήν, είχε υπογραφεί λιγότερο από έναν μήνα νωρίτερα, ενδεικτικό της ταχύτητας με την οποία δύναται να λειτουργήσει η Ευρωπαϊκή Ένωση, όταν υφίσταται η πολιτική βούληση προς τούτο.
- 25 συνολικά κράτη-μέλη συμφώνησαν να αναλάβουν έναντι αλλήλων 20 φιλόδοξες και δεσμευτικότερες κοινές υποχρεώσεις στους 5 τομείς που αναφέρονται στο Πρωτόκολλο 10 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Treaty on the Functioning of the European Union-TFEU). Οι δεσμεύσεις έχουν διατυπωθεί κατά τρόπο που τις καθιστά αρκούντως φιλόδοξες, επιτρέποντας ταυτοχρόνως την ευέλικτη ανταπόκριση των κρατών-μελών σε αυτές. Αυτή η δημιουργική προσέγγιση διευκόλυνε την καθολική σχεδόν συμμετοχή στη Μόνιμη Διαρθρωμένη Συνεργασία. Στις δεσμεύσεις περιλαμβάνεται και η τακτική αύξηση των αμυντικών προϋπολογισμών σε πραγματικούς όρους για την επίτευξη των συμφωνηθέντων στόχων.
- Με την απόφαση της θεσμοθέτησης της Μόνιμης Διαρθρωμένης Συνεργασίας ολοκληρώθηκε η διαδικασία θέσπισης του κανονιστικού πλαισίου που θα διέπει τη λειτουργία της. Πλέον, η προσπάθεια εστιάζεται στην παραγωγή απτών αποτελεσμάτων, κάτι το οποίο θα προκύψει μέσω της υλοποίησης των προγραμμάτων τα οποία θα συμφωνηθεί να αναληφθούν. Ήδη ένας αρχικός κατάλογος 17

προγραμμάτων από το σύνολο των σχεδόν 50 τα οποία προτάθηκαν από τα κράτη-μέλη, αναμένεται να λάβουν επίσημα την έγκριση του Συμβουλίου στις αρχές του επόμενου έτους, ώστε να ξεκινήσουν. Τα προγράμματα αυτά καλύπτουν τους τομείς της στρατιωτικής εκπαίδευσης, της ανάπτυξης κοινών ικανοτήτων και της επιχειρησιακής ετοιμότητας στον τομέα της άμυνας.

➤ **Συντονισμένη Ετήσια Επανεξέταση στον τομέα της Άμυνας**

- Η Συντονισμένη Ετήσια Επανεξέταση στον τομέα της Άμυνας στοχεύει να επιφέρει καλύτερο προσδιορισμό των ελλείψεων σε αμυντικές ικανότητες, στην εμπάθυνση της αμυντικής συνεργασίας και στην καλύτερη και πιο συνεκτική προσέγγιση όσον αφορά τον σχεδιασμό των αμυντικών δαπανών, με σκοπό την αύξηση της απόδοσης των αμυντικών επενδύσεων.
- Η δοκιμαστική λειτουργία της Συντονισμένης Ετήσιας Επανεξέτασης ξεκίνησε το φθινόπωρο του τρέχοντος έτους. Στόχος είναι, πέρα από τον εντοπισμό δυνατοτήτων νέων συνεργασιών και συνεργειών και την υποβολή σχετικών προτάσεων προς τα κράτη-μέλη, να εντοπιστούν και αναδειχτούν σημεία του μηχανισμού επιδεχόμενα βελτίωσης, να τροποποιηθούν καταλλήλως και να επικυρωθεί η διαδικασία, εν όψει της πρώτης επίσημης επανεξέτασης, το 2019.

➤ **Στρατιωτική Δυνατότητα Σχεδίασης και Διεξαγωγής Επιχειρήσεων**

- Στις 8 Ιουνίου 2017 το Συμβούλιο συμφώνησε να δημιουργήσει στρατιωτική δυνατότητα σχεδίασης και διεξαγωγής επιχειρήσεων στους κόλπους του Στρατιωτικού Επιτελείου της ΕΕ (EU Military Staff-EUMS) στις Βρυξέλλες. Με προβλεπόμενη στελέχωση από 25 άτομα, στοχεύει στην παροχή κεντρικού και καλύτερου συντονισμού και υποστήριξης στο στρατηγικό επίπεδο.
- Η ίδρυσή του εμπίπτει στη γενικότερη προσπάθεια της προσαρμογής των δομών και οντοτήτων εντός της

ΕΕ, προκειμένου η τελευταία να είναι σε θέση να ανταποκρίνεται ταχύτερα και αποτελεσματικότερα σε εξωτερικές κρίσεις.

- Επί του παρόντος, και σύμφωνα με την απόφαση δημιουργίας του, το MPCC είναι υπεύθυνο για τον επιχειρησιακό σχεδιασμό και τη διεξαγωγή των τριών μη-εκτελεστικών στρατιωτικών (εκπαιδευτικών) αποστολών της ΕΕ στη Σομαλία, το Μάλι και την Κεντροαφρικανική Δημοκρατία.
- Εντός του 2018 προβλέπεται η επανεξέτασή του και η λήψη αποφάσεων σχετικά με την μελλοντική του μετεξέλιξη.

➤ **Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας**

- Τα κράτη-μέλη της ΕΕ επενδύουν συλλογικά περί τα €203 δισεκατομμύρια ετησίως (στοιχεία του 2015), ποσό που φέρνει την ΕΕ δεύτερη παγκοσμίως στη σχετική κατάταξη, πίσω από τις ΗΠΑ. Παρά ταύτα, η απόδοση αυτής της επένδυσης κινείται σε εξαιρετικά χαμηλά επίπεδα συγκριτικά με αυτήν που επιτυγχάνουν οι ΗΠΑ.
- Τα αίτια εντοπίζονται κατά κύριο λόγο στην κατακερματισμένη ευρωπαϊκή αμυντική αγορά, στη δαπανηρή αλληλοεπικάλυψη των στρατιωτικών δυνατοτήτων και στην ανεπαρκή βιομηχανική συνεργασία.
- Η Συντονισμένη Ετήσια Επανεξέταση στον τομέα της Άμυνας σχεδιάστηκε ώστε να εντοπίζει και να καταδεικνύει τομείς στους οποίους ένας ενδεχόμενος συντονισμός και συνεργασία θα επέφερε οφέλη σε όλα τα συνεργαζόμενα κράτη-μέλη, κάτι το οποίο ενδεχομένως να αποτελούσε ικανή συνθήκη ώστε η συνεργασία αυτή να υλοποιηθεί. Παρά ταύτα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έκρινε ότι η προσφορά επιπλέον κινήτρων θα δρούσε επικουρικά και θα διευκόλυνε την λήψη μιας θετικής απόφασης. Στην κατεύθυνση αυτή λειτουργεί το Ευρωπαϊκό Ταμείο Άμυνας.

- Το εν λόγω Ταμείο, η ίδρυση του οποίου προβλέπεται στο Σχέδιο Δράσεων για την Ευρωπαϊκή Άμυνα (European Defence Action Plan-EDAP) λειτουργεί σε δύο άξονες, αυτόν της έρευνας και αυτόν της ανάπτυξης και απόκτησης αμυντικών δυνατοτήτων.
- Ο πρώτος άξονας θα επιτρέψει την χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνεργατικών προγραμμάτων αμυντικής έρευνας, είναι δε ήδη ενεργός από τον Ιούλιο 2017, με την έναρξη της Προπαρασκευαστικής Δράσης (Preparatory Action on defence research). €90 εκατομμύρια θα διατεθούν έως και το 2019 για τον σκοπό αυτό, ενώ από το 2020 κι έπειτα, ο προϋπολογισμός θα ανέρχεται στα €500 εκατομμύρια ετησίως.
- Ο δεύτερος άξονας θα καλυφτεί από το Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Βιομηχανικής Ανάπτυξης στον τομέα της Άμυνας (European Defence Industrial Development Programme-EDIDP). Μέσω αυτού του προγράμματος θα συγχρηματοδοτούνται κοινά προγράμματα ανάπτυξης αμυντικών ικανοτήτων σε ποσοστό έως και 20%, ανερχόμενο σε 30% για προγράμματα που θα πληρούν τις προϋποθέσεις και που θα αναλαμβάνονται υπό την ομπρέλα της Μόνιμης Διαρθρωμένης Συνεργασίας. Ο προϋπολογισμός του Προγράμματος είναι €550 εκατομμύρια για τη διετία 2019-20, ανερχόμενος μετέπειτα στο €1 δισεκατομμύριο ετησίως.

Από τα ανωτέρω καθίσταται προφανές ότι οι αναληφθείσες δράσεις δεν έχουν σχεδιαστεί ώστε να λειτουργούν μεμονωμένα, αντιθέτως υφίσταται στενή διαδραστική σχέση μεταξύ τους. Αποτελούν τα θεμέλια για την ανέγερση μίας πραγματικής Ευρωπαϊκής Άμυνας η οποία θα συμβάλει στην ενίσχυση και συμπλήρωση των δυνατοτήτων του NATO. Υπό την προϋπόθεση ότι η διαπιστούμενη σήμερα πολιτική βούληση θα παραμείνει ισχυρή, θα οδηγήσουν στην καταξίωση της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως ενός ισχυρού, ολοκληρωμένου και αξιόπιστου παρόχου ασφαλείας.